

PROKURATUUR

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 25.04.2025 nr 8-3/3802-1

Meie: 28.05.2025nr RP-1-6/25/5073

Arvamus väljatöötamiskavatsusele kohtunike töökoormuse ühtlustamisest, asenduskohtunike ametisse nimetamisest, kohtunikele lisatasu maksmise võimaldamisest jt ettepanekutest kohtute töö efektiivsemaks muutmiseks

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Prokuratuur tänab võimaluse eest anda arvamus väljatöötamiskavatsusele, mis puudutab kohtunike töökoormuse ühtlustamist, asenduskohtunike ametisse nimetamist, kohtunikele lisatasu maksmise võimaldamist jt ettepanekuid kohtute töö efektiivsemaks muutmiseks. Prokuratuur tervitab väljatöötamiskavatsust, mille peamine eesmärk on luua võimalused eri piirkondade kohtunike ühtlase töökoormuse saavutamiseks.

Prokuratuur juhib tähelepanu asjaolule, et väljapakutud kohtute struktuuri arvestades tuleks kaaluda võimalust sätestada töökorralduslikult kohustus viia vähemalt teatud üldmenetlustes kohtuistungeid läbi menetlusosaliste enamuse asukohtades – see välistab võimalikud menetluste läbiviimise probleemid tingimustes, kus näiteks kindlale kuriteovaldkonnale spetsialiseerunud vaba kohtuniku töökoht asub kohtueelse menetluse läbiviimise asukohast kaugel. Samuti peaks inimesel olema võimalik ette näha, kus tema asja arutatakse. See tähendab, et sisuliselt on tarvis kohtunikelt suuremat paindlikkust ise liikuda ja ajutiselt pidada istungit mõnes muus piirkonnas kui see, kus asub kohtuniku tavapärane töökabinet. Ei tohiks juhtuda, et näiteks inimesed Räpinast või Rõugest peavad jõudma kohtusse Jõgevale sellepärast, et Jõgeva kohtuniku töökoormus on parasjagu madal. Kuidas tagatakse ühtlane koormuse jaotus ja samas see, et inimene saab kohtus käia oma elukoha läheduses, väljatöötamiskavatsusest ei selgu.

Prokuratuuri ressursi planeerimisel oleks vaja ette näha selged reeglid, millises kohtumajas mingit kohtuasja arutama hakatakse. Seletuskirjas mõju eelarvele analüüsitud ei ole, samas on prokuratuuri jaoks oluline teada, milline kulu menetlusosaliste sõitudega kaasneb ja millist mõju avaldab see näiteks prokuratuuri eelarvele. Kohtute reform ei tohi kaasa tuua ressursikulu teistes menetlusahela lülides – politseil konvoeerimise kulu, inimestel kohtusse saamise sõidu- ja ajakulu, sama ka prokuratuuril.

Teatud liiki kohtuasjade teisele kohtule jagamine võib mõjutada menetlusosalise arusaama kohtusse pöördumisest negatiivselt. Tõenäoliselt tekitab see menetlusosalistes segadust ja suureneb teabenõuete arv.

Kohtupidamist veebi teel peaks prokuratuuri hinnangul rohkem toetama. Kohtumenetluse

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 694 4400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee

Registrikood 70000906

vahetuse printsiip on oluline, kuid erinevates menetlustes erineva kaaluga. Näeme võimalust kasutada senisest enam videoistungeid eeluurimise, kokkuleppemenetluse, lühimenetluse ja väärteomenetluse asjades.

Prokuratuur tervitab lisatasude maksmise võimalust kohtunikele. Samuti on asenduskohtuniku süsteemi loomine hea meede ajutiselt suurenenud töökoormuse või ajutiselt puuduva kohtuniku asendamiseks. Asenduskohtuniku roll võiks seisneda eeluurimis- ja täitmiskohtuniku ülesannete täitmises süüteomenetluses.

Rahvakohtunike instituudi ära kaotamisega prokuratuur nõustub. Kaasaegne õigusemõistmine on nõnda keeruline, et vajab professionaalset juristi. Täiendavalt võiks kaaluda, kas mahukatel ja keerukatel majandus- ja korruptsiooniasjadel võiks rahvakohtunikke asendada kohtunike kolleegium. Maakohtunikul võiks olla võimalus ise taotleda kolleegiumi määramist konkreetsele menetlusele (võrdle HKMS § 11 lg 1).

Viimaks märgib prokuratuur, et koormuse ühtlustamise probleemiga haakub kuriteo toimepanemise koha defineerimise küsimus. Eelnev tähendab, et üksiti võiks üle vaadata selle määratluse karistusõiguse. Seoses ühiskonna muutumisega on praegune kuriteo toimepanemise koha mõiste ajale selgelt jalgu jäänud.

Prokuratuur toetab väljatöötamiskavatsust ja eesmärki muuta kohtute töö efektiivsemaks.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi

riigi peaprokurör